

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

De ware vrijheid

De Heere nu is de Geest; en waar de Geest des Heeren is, aldaar is vrijheid

2 Corinthe 3:17

Vrijheid is een kostbaar goed. Wat is het een zegen dat wij nog mogen leven in een vrij land. Wie de bezettingstijd van de laatste wereldoorlog heeft meegemaakt weet hoe erg het tegendeel is. Maar wat zijn er ook in ons "vrije" land ontzaglijk veel gebonden mensen, slaven van ontelbare harde heren.

En wat zijn er helaas weinig echt vrijgemaakte mensen, die ten diepste aan niets en niemand meer gebonden zijn dan aan God alleen.

Want laten we ons toch niet inbeelden dat het mogelijk is volstrekt vrij en bande-loos te zijn. We zijn allemaal gebonden mensen. Alleen wanneer wij aan Christus gebonden zijn, zijn we gebonden tot vrijheid!

We zijn van nature gebonden aan de gewichtigheid en belangrijkheid van ons eigen "ik". En hoeveel offers brengen we aan deze afgod? En hoe zwaar is die slavendienst? Om almaar krampachtig ons eigen "ik" zoeken te behagen? We zijn gebonden aan bepaalde zonden, mensen of omstandigheden. Gebonden aan de dienst van satan, de meest wrede meester, die er bestaat. Geldt het niet van ons allen van nature? We hebben reeds in het paradijs de liefdedienst van de Heere moedwillig en kwaadwillig ingeruild voor de slavendienst van de Vorst der duisternis.

We kunnen ook gebonden zijn aan de wet Gods, aan de letter van Gods veroordelende en verdoemende wet. Want Gods letter doodt! Wie leeft niet in staat van beschuldiging tegenover

de heilige God? O ja, we zijn van nature allen gebonden mensen, gebonden door de dood en gebonden tot de dood.

Wat is er al veel gewonnen wanneer al die banden voor ons knellende en kwellende banden worden. Banden, waarin we het niet meer kunnen uithouden. Zodat we ermee aan Gods voeten terecht komen: ik lig gekneld in banden van de dood, waar d'angst der hel mij alle troost doet missen; ik ben benauwd, omringd van droefenis. Maar 'k roep de Heer' dus aan in al mijn nood: och Heer', och wierd mijn ziel door U gered..!"

Door U, Heere! Gij, Gij alleen kunt mij toch nog bevrijden, mijn banden losmaken. Och Heere, doe het! Doe het toch! Zalig, om op die plaats te komen. Het is het werk van de Geest des Heeren. Van de Geest van Christus. De Geest van Hem, Die eens gebonden werd, gebonden door en tot de dood in al zijn verschrikking. Opdat Hij gevangenen vrijheid zou uitroepen en gebondenen opening der gevangenis. En Hij doet het! Door Zijn Geest ontdekt Hij aan de banden, zodat ze gaan knellen en kwellen. Maar Hij doet het, om die gebondenen in vrijheid te stellen, om ze te voeren tot de vrijheid der kinderen Gods.

Hij doet het: toen hoorde God! Toen hoorde God! Waar de Geest des Heeren is, waar de Geest van Christus is, aldaar is vrijheid! De Geest gaat Christus verheerlijken, Christus en al Zijn weldaden aan die gebonden zondaar toepassen. Hij gaat die gebonden zondaar zo overreden dat hij zich in het geloof overgeeft, om te schuilen bij Hem, om rust te vinden in Zijn bloed en wonden, om door het geloof over te gaan in Christus. Ik ken een

mens "in Christus". Leven voor rekening van Christus, vergeving der zonden door Zijn bloed. Vrij van het doemvonnis der wet, dat aan Christus werd voltrokken. Vrij van Gods oordeel! De Geest van Christus spreekt vrij en maakt levend.

Waar de Geest van Christus is, aldaar is vrijheid. Dan zijn we niet alleen vrij van het oordeel van God, maar ook van het oordeel van mensen. We laten ons niet meer beheersen door wat "men zegt" en "men oordeelt". Ons doen en laten wordt niet meer bepaald door mensen, die ook zulke slavendrijvers kunnen zijn, noch door onze zonden, waaraan we gebonden waren, maar alleen door Christus.

Waar de Geest des Heeren is, aldaar is vrijheid! We zien niet meer naar de ogen van mensen, maar alleen nog naar de ogen van God, die in Christus vriendelijke ogen zijn, die ons niet verteren.

Gaat het niet erg hoog? Te hoog? Ja, maar dat komt dan omdat onze oude natuur, onze oude mens, zich nog maar al te veel doet gelden. En dat is dan onze schuld. En het blijft onze strijd en onze smart.

Maar toch: waar de Geest des Heeren, waar de Geest van Christus is, aldaar is Vrijheid!

"Ik ken een mens in Christus", zegt de apostel. In Christus: in vrijheid.

Och HEER', ik ben, ja, ik ben Uw knecht,

Uw dienstmaagds zoon; Gij slaaktet mijne banden;

Dies doe ik U gewillig offeranden Van lof en dank, U plechtig toegezegd.

Ds. M. Vlietstra.

Van de administratie

In dit verslag mogen we doorgeven dat we 6 nieuwe abonnees konden inschrijven, terwijl f 170,- aan giften werd ontvangen.

Voor beide weer hartelijk dank.
Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers,
Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen
a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro
704350.

Van de redactie

Begravenis ds. Sterk

Groot was het aantal aanwezigen in rouwsamenkomst in de kerk en op de begraafplaats van Bunschoten maandag 17 mei 1993 toen ds. Sterk ten grave werd gedragen. Negen jaar heeft ds. Sterk het ambt van dienaar des Woords mogen bekleeden. De laatste twee jaren was hij ernstig ziek. Eerst is ds. Sterk predikant geweest van Ulrum-Lutjegast en daarna van Bunschoten. Ds. Westerink sprak in de rouwsamenkomst over "Het Hemels Troongezicht" n.a.v. Openbaring 5 en 7. Deze tekst was hem aangereikt door de overledene die had mogen afleren God rekenschap te vragen. Ds. Westerink wees er ook op dat ds. Sterk nog maar vier weken geleden voor het laatst het woord had

gericht tot de gemeente en ernstig had gewaarschuwd en de Heere en Zijn dienst had aangeprezen. Er werd ook gesproken over de strijd en de aanvechtingen die ds. Sterk had moeten doormaken op het ziekbed. Maar na het laatste spreken tot de gemeente van Bunschoten was dit alles anders geworden. Bijzonder werd mw. Sterk en de kinderen toegesproken door ds. Westerink. We zagen vele predikanten

uit onze kerken in het kerkgebouw zitten. Op de begraafplaats werd aan het geopende graf gesproken door ds. Westerink en werd Psalm 89 : 1 gezongen. In het kerkgebouw werd de begrafenis afgesloten door ds. P.D.J. Buijs, waarna mw. Sterk een dankwoord sprak. Tenslotte werd gezongen Psalm 72 : 11.

AvH.

Nederlandse Geloofsbelijdenis (52)

Van de tucht der Kerk

Over de tucht van de Kerk! Daarover zouden we apart handelen. We hebben het de vorige keer al gezegd. Dit onderwerp komt in de slotzin van artikel 32 aan de orde. Het is niet voor het eerst, dat onze belijdenis deze zaak noemt. U zult het zich herinneren, dat bij de behandeling van artikel 29 reeds van de tucht gesproken is. Het ging over de kenmerken van de ware Kerk. Als laatste kenmerk werd beleden: "zo de kerkelijke tucht gebruikt wordt om de zonden te straffen". Daar werd de tucht dus verbonden aan de wettige gedaante van de Kerk. Even in het voorbijgaan werd ook de gerichtheid van de tucht beleden. Op het erf van de Kerk mag de zonde niet gedoogd worden.

Hier in ons artikel wordt de tucht verbonden aan de orde van de Kerk. Daarbij teken ik graag weer aan, dat het gaat om de orde tot welzijn, tot vrede van de Kerk. Ik behoef het niet te zeggen, dat al te veel tucht gezien wordt als een middel om orde te bewaren naar de wereldse maatstaf. Dan gaat het altijd fout. Het betekent in de praktijk dat men eindeloos doorgaat met allerlei maatregelen om iemand in het gareel te houden of dat men de tucht geheel terzijde schuift vanwege de ontsparingen. Daarom laat ik hier graag het verband spreken, zoals het in dit artikel gesteld wordt: "Zo nemen we dan alleen aan, hetgeen dienstig is om eendrachtigheid en enigheid te voeden en te bewaren en alles te onderhouden in de gehoorzaamheid Gods; waartoe geëist wordt de excommunicatie of de ban, die daar geschiedt naar het Woord Gods, met hetgeen daaraan hangt."

Excommunicatie of ban

Artikel 32 gebruikt in de tekst de woorden "excommunicatie of ban". Het gaat niet om een theoretische ver-

handeling over de tucht, maar om waartoe de tuchttoefening leidt bij volharding in de zonde. Zo is er ook de directe aansluiting aan de Heilige Schrift.

Excommunicatie betekent dat iemand buiten de gemeenschap gesloten wordt. We kunnen het woord communio ook gebruiken voor gemeente. Het wijst op de verklaring dat iemand uitgesloten is van de gemeente.

Het woord "ban" betekent eigenlijk hetzelfde. Oorspronkelijk had het niet enkel een negatieve betekenis. Een plechtige afkondiging van een goede of een kwade zaak werd "ban" genoemd. Maar in de loop van de tijd werd het gebruikt voor de rechterlijke uitspraak, dat iemand buiten de bescherming der wet werd geplaatst, een "verbannene" werd. Zo is het overgenomen door de kerk, als de rechten van de kerkelijke gemeenschap worden onteigend.

Het formulier, dat onder ons over deze zaak gaat, spreekt van: "ban of afsnijding der gemeente".

Kerkelijke tucht vereist

Hier wordt beleden dat de kerkelijke tucht vereist wordt. Het is niet zo, dat de Kerk des Heeren de vrijheid heeft deze al-of-niet te gebruiken, naar eigen believen en naar eigen willekeur. Ook mogen de omstandigheden niet bepalend zijn. De noodzakelijkheid van de tucht rust immers niet op de gedachten van een mens maar op de uitdrukkelijke bevelen van Gods Woord.

We vinden bevelen van verbanning in het Oude Testament. Twee voorbeelden kunnen we hier noemen: Exodus 22:20 "Wie de goden offert, behalve de Heere, die zal verbannen worden" en Leviticus 24:11-16, de geschiedenis van de Godslasteraar, die op Gods bevel buiten het leger geleid en gestenigd wordt. In het laatste geval

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk
verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter, Ds. A. van Heteren en Ds. D. Slagboom.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" opzenden naar: Ds. A. van Heteren, Bruijgomstraat 2, 4251 EP Werendam. Telefoon 01835-1113.

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720-74202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.

Advertenties f 0,60 per mm met een kolombreedte van 6 cm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

spreekt ook duidelijk, dat de gemeente van Israël in de tuchtoefening begrepen is: "daarna zal hem de gehele vergadering stenigen". Het raakte de Kerk des Heeren van het Oude Verbond.

Duidelijk blijkt het uit het Nieuwe Testament dat ook de Christelijke Kerk de roeping heeft de tucht te gebruiken over allen, die een onchristelijke leer drijven of een onchristelijk leven leiden en daarin volharden. Christus heeft de sleutelmacht gegeven aan Petrus, aan de apostelen en aan de Kerk. Het gaat dan ook over de sleutel van de christelijke ban. We moeten hier denken aan Mattheüs 18:18: "Voorwaar zeg Ik u: al wat gij op de aarde binden zult, zal in de hemel gebonden wezen; en al wat gij op de aarde ontbinden zult, zal in de hemel ontbonden wezen". Uit het verband met het voorgaande blijkt het dat het niet om Petrus alleen ging, maar ook om de discipelen in het algemeen. Daarbij tekent dr. H. Ridderbos aan (Korte Verklaring 1970) "hetgeen.. ook niet slechts de twaalf discipelen in hun bijzondere positie zal raken, maar ook de gemeente. Zij ontvangt van Jezus de opdracht en bevoegdheid in Zijn naam uitspraken te doen, allereerst met betrekking tot hetgeen al dan niet geoorloofd moet worden geacht in de gemeente, maar voorts in aansluiting daaraan, ook met betrekking tot de ingang in het Koninkrijk der hemelen. Hier ligt het grote beginsel der kerkelijke tucht". We kunnen ook wijzen op vele plaatsen in de brieven van de apostelen, waaruit de noodzaak van de kerkelijke tucht blijkt. We noemen maar één tekst nml. 1 Corinthe 5:1 en 2: "Men hoort ganselijk dat er hoererij onder u is, en zodanige hoererij, die ook onder de heidenen niet genoemd wordt, also dat er een zijns vaders huisvrouw heeft. En zijt gij nog opgeblazen, en hebt niet veel meer leed gedragen, opdat hij uit het midden van u weggedaan worde, die de daad begaan heeft?" Wie de Nieuw-Testamentische teksten, gedeelten, leest over de noodzaak van de tucht, zal ook ontdekken dat het gaat om een zaak, die de Kerk als lichaam raakt. De tucht der Kerk is niet zoals in de Roomse Kerk een zaak van enkelingen. Ook niet, zoals velen denken onder ons een zaak alleen van een dominee of kerkeraad, maar van de gemeente. In de kerkelijke tucht is én wordt de gemeente betrokken. Uiteraard heeft daarin de kerkeraad een bepaalde plaats, maar

toch: de tucht is taak van de gemeente!

Karakter van de tucht

Het verband, waarin hier van de kerkelijke tucht gesproken wordt, laat zien dat het hier om een geestelijke zaak gaat. De tucht is geestelijk van aard. Daarin is de tucht anders dan de rechtspraak in het burgerlijke leven. De overheid is van God geroepen het kwaad te straffen. Rechtvaardigen straffen dienen misdadigers te ontvangen. Het is helaas maar al te waar dat we er vandaag vaak weinig van merken. Maar de macht, waarmee de overheid het geschonden recht tegengaat is anders van aard als de macht, waarmee de Kerk des Heeren de zonde tegenstaat. De Kerk des Heeren heeft een geestelijke macht, die haar van Christus geschonken is. Zo gaat ook de Kerk met geestelijke wapenen tegen de zonde in. Dat karakter van de kerkelijke tucht moet uitkomen in de wijze, waarop met de zondaar gesproken en gehandeld wordt, in de vermaningen die met zachtmoedigheid en lankmoedigheid gegeven worden. Het gaat om het behoud van de zondaar.

Doel van de tucht

Karakter en doel van de tucht zijn aan elkaar verbonden. We kunnen, als het over het doel gaat, eenvoudig drie dingen noemen: Allereerst dient de tucht tot eer van Gods Naam. De zonden, die bedreven zijn en openbaar zijn geworden ontteren Gods Naam. Daardoor wordt, als zij getolereerd worden binnen en door de gemeente, een smaad op Gods Naam geworpen, alsof de Kerk zou bestaan uit boze mensen. In de tweede plaats dient de tucht tot bewaring van de gemeente. Wanneer men de zonde in zijn openbaring rustig zijn gang laat gaan en zulke zondaars niet straft, dan worden de anderen in de gemeente gemakkelijker meegenomen. Hier past toch wel het woord van Calvijn (Institutie boek IV, hoofdstuk XII, 5): "want gezien onze neiging om af te dwalen, is niets gemakkelijker dan dat wij door slechte voorbeelden van de rechte loop des levens worden afgeleid". In de derde plaats gaat het om - wat we al gezegd hebben - het behoud van de zondaar. Zelfs de ban spreekt het "laatste" nog niet uit. In het gebed aan het eind van het formulier van de ban of afsnijding staat ook: "en aangezien Gij geen lust hebt in de dood des zondaars, maar daarin dat hij zich bekere en leve, en de schoot Uwer Kerk altijd

openstaat voor degenen, die wederkeren; zo ontsteek ons toch met goede ijver, dat wij met goede Christelijke vermaningen en voorbeelden zoeken wederom terecht te brengen deze afgesneden persoon, mitsgaders al degenen die door ongelooft of roekeloosheid des levens afwijken..". Dat is de taal van hen, die de christelijke tucht verstaan in de gerichtheid of de wederbrenging van de zondaar. Zij hebben die van zichzelf uit óók verdiend!

Tucht over leer én leven

Onze belijdenis spreekt zich niet direct uit over de vraag of het hier enkel gaat over de tucht over het zondige leven of ook over de afwijkende leer. Toch ligt het in het geheel van de belijdenis verborgen en niet het minst in de voorafgaande woorden over "het voeden en onderhouden van de een-drachtigheid en eenheid van de Kerk", dat die vraag hier niet eens gesteld behoeft te worden! Het is ook opmerkelijk dat in de kerkorden van reformatische oorsprong zowel de tucht over de afwijking in de leer doorklinkt als over die in het leven. Zelfs wordt daar vaak inderdaad met die van de leer begonnen. De leer raakt toch wel bijzonder het welzijn van de Kerk des Heeren. De gemeente moet pilaar en vastigheid der waarheid zijn. Hoe krachtig spreekt de apostel Paulus tegen hen, die een ander Evangelie verkondigen, dat het fundament van vrije genade alleen in Christus tracht te ondergraven. Denk aan de brief aan de Galaten.

De praktijk

We kunnen hier niet op veel facetten van de kerkelijke tucht ingaan. We behandelen uiteraard ook een gedeelte van de belijdenis, dat heel kort er over spreekt. Wel moeten we zeggen dat het er met de betrachting van onze belijdenis op dit punt in onze tijd maar treurig voorstaat.

't Gaat me niet om de moderne theologen, die óf de tucht voor de Nieuw-Testamentische gemeente ontkennen, óf er zó over spreken dat je eerlijk moet zeggen: wat blijft er van over? Je moet zo voorzichtig zijn in het hanteren van de tucht, dat het gewoon geen tucht meer is. Nee, 't gaat om de praktijk onder degenen, die deze belijdenis onderschrijven. Wat wordt de tucht vaak misbruikt om mensen kwijt te raken, die niet precies passen! Wat noemt men tucht, als er grote woorden op de kansel gebruikt worden zonder

enige gevolgen! Hoe durft men de tucht niet aan om bepaalde mensen als lid te houden! Hoe wordt de kracht van de tucht ondermijnd door de kerkelijke verdeeldheid! Ik zou nog wel

door kunnen gaan. Is het niet omdat de ernst van de zonde en de diepte van de genade Gods zo weinig worden verstaan?

D. Slagboom.

Verontrustende ontwikkelingen (13)

De staat houdt de onderdanen in het oog. Zij gaat na wat haar onderdanen doen en laten. Op zichzelf genomen hoeft dat niet verontrustend te zijn. Het is een goede en geboden zaak wanneer een staat erop toeziet dat haar onderdanen leven en handelen naar de wetten Gods. Maar het wordt anders indien de staat andere normen gaat aanleggen. Het wordt verontrustend, bedreigend en gevaarlijk indien er normen worden gehanteerd, die strijdig zijn met het Woord Gods. Helaas zien wij deze werkelijkheid de eeuwen door. In de Bijbel komen we het tegen. Ook in de gewone geschiedenis. Zullen wij meemaken dat het ook in Nederland werkelijkheid gaat worden?

STAATSCONTROLE

Ten tijde van Daniël

We denken aan wat beschreven staat in Daniël 6. Koning Darius had een wet uitgevaardigd waarin het verboden werd om te bidden. Wat de Heere gebiedt in Zijn Woord werd dus door de overheid verboden. Dertig dagen lang mochten er alleen verzoeken aan de koning gericht worden. Maar Daniël liet het gebed niet na. Hij kon en mocht niet luisteren naar het gebod van de koning. Hij wilde gehoorzaam zijn aan de Koning der koningen. Hij mocht het in praktijk brengen: Gode meer gehoorzaam zijn dan de mensen. De hooggeplaatsten in die dagen, de vorsten en stadhouders van het machtige rijk van koning Darius hielden Daniël in de gaten. Zij sloegen hem nauwkeurig gade. Zij vonden hem biddende en smekende voor zijn God. Het werd aangebracht bij de koning. We lezen dat in Daniël 6:14 "Daniël, een van de gevankelijk weggevoerden uit Juda, heeft o koning, op u geen acht gesteld, noch op het gebod dat gij getekend hebt; maar hij bidt op drie tijden des daags zijn gebed." Daarop werd Daniël in de leeuwenkuil geworpen. Maar de Heere heeft Daniël in die leeuwenkuil wonderlijk bewaard. De volgende morgen bleek dat Daniël werd op bevel van de koning verlost uit de leeuwenkuil. De vijan-

den werden erin geworpen, verslonden en vermorzeld. De Heere toonde Zijn almacht in de bewaring van Daniël toen de vijanden het op zijn ondergang en dood voorzien hadden. Blijkt hieruit niet duidelijk dat de Heere regeert?

In het voormalige Oostblok

Als het over staatscontrole gaat denken we als vanzelfsprekend aan de landen achter het voormalige ijzeren gordijn. Daar werden de kerkmensen nauwlettend in het oog gehouden. Hun brieven werden geopend en hun telefoon werd afgeluisterd. Kerkmensen werden geschaduw. Vooral lette men erop of er contacten waren met westerse mensen. Samenkomsten werden verstoord. Men werd in de gevangenis geworpen. De machtige, gehate en gevreesde KGB hield de kerkmensen in het oog. Overtreding van de staatswetten bracht veroordeling met zich mee. Wie als predikant onderwijs gaf aan de jeugd van de gemeente kon in de gevangenis terecht komen. Want in die tijd was het van staatswege verboden dit onderwijs aan de jongeren te geven. Er waren getrouwe predikanten die toch met dit onderwijs doorgingen. Zij gevoelden dat zij dit niet achterwege konden en mochten laten. Zij werden ertoe gedrongen. Zij begeerden Gode meer gehoorzaam te zijn dan de mensen, ook al zou dit gevangenisstraf of werkkamp betekenen. De laatste tijd zijn de omstandigheden aanzienlijk verbeterd. De kerk heeft veel meer vrijheid gekregen. Je wordt nu niet meer in de gevangenis geworpen als je de jeugd van de gemeente het ene nodige voorhoudt en wijst op het wonder en de noodzaak van de waarachtige bekering. Ook hier blijkt dat de Heere regeert. Wat tot voor kort niet voor mogelijk werd geacht, is werkelijkheid geworden. Zelfs in Albanië, een land dat officieel als atheïstische staat was uitgeroepen, is onlangs een Bijbel overhandigd aan de vice-president.

In Nederland

De meesten zullen wellicht de mening

zijn toegedaan dat er in Nederland geen staatscontrole is wat betreft godsdienstige zaken en het leven naar de geboden van God. Tot op heden is dat inderdaad niet het geval. We leven nog in een vrij land. Maar de vraag moet onder ogen gezien worden of dit wel zo zal blijven. Zijn er geen veranderingen op til? Zal alles wel zo blijven zoals het nu is? Het valt te vrezen dat dit niet het geval zal zijn. Er zijn verontrustende ontwikkelingen gaande. Ontwikkelingen waar de ogen van veel kerkmensen voor gesloten zijn. Waaraan moeten we dan denken? We moeten ons realiseren dat indien de algemene wet gelijke behandeling in de huidige vorm door de Eerste Kamer zou worden aangenomen dat er dan een Commissie Gelijke Behandeling zal worden ingesteld die verregaande bevoegdheden zal krijgen. Deze commissie zal bestaan uit negen leden, van wie de voorzitter en de twee vice-voorzitters juristen dienen te zijn en benoembaar als rechter. Ieder die meent dat hij in strijd met de algemene wet gelijke behandeling is behandeld kan bij deze commissie een klacht indienen. We hebben in de kracht kunnen lezen dat iemand die meent vanwege zijn homoseksuele levenswijze of vanwege ongehuwd samenwonen afgewezen te zijn bij een sollicitatie in bijvoorbeeld een christelijk verzorgingstehuis, hierover een klacht kan indienen. De commissie is bevoegd de stukken en de notulen van de bestuursvergadering bij het verzorgingstehuis op te vragen. De commissie kan ook het bestuur of enkele leden van het bestuur aan een nader verhoor onderwerpen. De commissie kan de zaak bij de rechter aanbrengen. De eis kan dan gesteld worden de sollicitant alsnog te benoemen. Er zou ook een dwangsom geëist kunnen worden voor elke dag dat het bestuur de wet blijft overtreden. Ook de proceskosten kunnen voor rekening van het bestuur komen. Het valt te vrezen dat de Commissie Gelijke Behandeling niet werkeloos zal blijven zitten. De commissie zal immers over een ambtelijk apparaat beschikken dat zeker actie zal ondernemen.

We hopen van harte dat bovenstaande geen werkelijkheid zal worden. Maar indien deze vorm van staatscontrole er zou komen is het gebed om standvastigheid onmisbaar. Geve de Heere dan die genade die ook aan Daniël geschonken werd om getrouw te mogen blijven. Van Daniël gold: Beter met God in de leeuwenkuil dan

zonder Hem in een paleis. De Heere mee is uiteindelijk alles mee. Hem tegen is ten diepste alles tegen. Dat overdacht zou mogen worden: "Zijt getrouw tot den dood en Ik zal u geven den kroon des levens." Ook van Nederland geldt: De Heere regeert, hoe de ontwikkelingen dan ook zullen zijn. Hij leidt alle dingen en gebeurtenissen. Alles en allen moeten medewerken aan de vervulling van Gods

raad. De dag van de wederkomst van Christus nadert. Hij, Die ten hemel is gevaren, Die plaatsgenomen heeft aan de rechterhand des Vaders, Die de Heilige Geest heeft uitgestort, zal wederkomen om te oordelen de levenden en de doden. Dan zal het worden een nieuwe hemel en een nieuwe aarde waarop gerechtigheid wonen zal.

Ds. A. van Heteren.

De Gezonde Gelovige (II)

Het onderwerp van het geloof

Dit is de tweede zaak in de beschrijving van het geloof. De ziel van de verootmoedigde zondaar is het onderwerp van het geloof. Dat is dus de plaats waar het geloof zetelt.

De ziel, die het hart wordt genoemd, is dus het onderwerp van het geloof. Immers wij kunnen in dit leven niet tot Christus gaan of komen met onze lichamen, wij zijn hier uitwonende van de Heere, 2 Kor. 5:6. Maar de ziel kan tot Hem gaan en het hart kan bij Hem wezen. De ziel kan door het geloof verlicht Christus van verre zien, zij kan naar de Heere des levens verlangen, op Hem rusten en een keuze doen, waardoor zij een levendige indruk ontvangt van Christus' heerlijkheid, 2 Kor. 3:18.

Christus, zegt Shepard, komt tot Zijn uitverkorenen alleen door Zijn Gees, en daarom is onze geest alleen bekwaam om Hem te ontvangen en zich met Hem te verenigen. Duizenden horen Christus uitwendig, die inwendig doof zijn voor al Gods roepstemmen, hun geesten smaken niet, zien niet, gevoelen niet. Het is dus de ziel, die het onderwerp van het geloof is, en laat ik zeggen een ootmoedige, ledige ziel. Want een verzadigde, hovaardige, onverbrijzelde geest kan, ja wil Christus niet ontvangen, gelijk wij aangetoond hebben. Daarom wordt de dienstknecht belast, Lukas 14, dat hij armen, kreupelen, blinden en lammen zou doen inkomen. Voor degenen, die dodelijk gewond waren door de beten van de vurige slangen werd de koperen slang opgericht, om daarop te zien en genezen te worden. Joh. 3:14.

Indien nu iemand licht, leven, vrede, vergeving en Christus en Zijn Geest Zelf ontbreekt, dat hij erom bidde en de Heere zal ze hem geven.

Een ziel in een verloren, hulpeloze en hopeloze toestand is het onderwerp van het geloof. Alleen zulken voelen

hun gebrek van Christus en daarom kunnen en willen dezulken allen Christus ontvangen en tot hem komen door het geloof. Zij zijn verblijd met de aanbieding van Christus, zegt Shepard.

Het geloof is niet, dat wij Hem aanschouwen met onze natuurlijke ogen, noch Hem naderen met onze lichamen, maar het is tot Hem komen met onze zielen. De ziel is de zetel van het geloof. Dit nu kunt gij doen, al ware het dat gij Hem nooit zag: In Denwelken gij u, hoewel Hem niet ziende, nochtans gelovende, u verheugt met een onuitsprekelijke vreugde, 1 Petrus 1:8.

Dit komen van de ziel tot Christus maakt een vaster vereniging tussen u en Hem dan dat gij lichamelijk bij Hem waart, in de hemel. Zo uw ziel uit de zonde en het eigen-ik uitgaat naar de Heere Jezus Christus en aldaar rust, komt gij nader tot Hem, dan als uw ziel onder Zijn vleugelen ware in de hoogste hemelen.

Shepard gebruikt het beeld van de zeeman om zijn onderwijs te verduidelijken. Wanneer de arme zeeman op een gevaarlijke kust vervalt en niet kan afsteken naar de diepte, om zijn schip vast te leggen en hij dan nog zijn anker maar op twintig of veertig vadem diepte kan uitwerken, en het wil dan houden zo is hij gerust in het grootste onweder. Wanneer wij ginds en weder geslingerd worden en met ons lichaam niet tot Christus kunnen komen, maar nochtans onze zielen kunnen komen en het geloof, en de hoop ons anker Hem kan bereiken en ons aan Hem vasthechten, behoorde dit onze harten uitnemend te vertroosten, Hebr. 6:16, 18, 20.

Maar zo zegt een ziel. Hoe en waar zou mijn ziel tot Christus komen, die nu verre van mij is?

Christus komt tot u in Zijn Woord en in het Verbond der Genade, daar is Zijn Geest, Zijn waarheid, goedertie-

renheid, liefde en getrouwheid; dit ontvangende, ontvangt gij Hem; dit omhelzende, omhelst gij Hem. In Hand. 2:41 staat dat zij het woord ontvingen, welnu zo zegt Shepard toen ontvingen zij Christus en in Joh. 15:7 zegt Christus: indien Mijn woorden in u blijven, dat is: Indien Ik in u blijf door Mijn woorden, zult gij vrucht dragen.

Laat uw oog door het Woord tot de Persoon doordringen, houd niet alleen de belofte voor waarachtig, maar acht met Sara Hem getrouw die het beloofd heeft; laat dan vrij uw hart zich wentelen in die genade en waarheid, geopenbaard in dit Woord, leunende op de borst van deze Beminde. Alzo is de ziel door de wagens en vleugelen van het Woord bezitter van Christus in hetzelfde, opgeheven tot het kruis van Christus, als stervende, Gal. 3:1 en vandaar tot Zijn heerlijkheid in Zijn koninkrijk, Hebr. 10, 11, 12.

Weer gebruikt Shepard een aansprekend beeld. Zo iemand een grote som gelds bij geschrifte overmaakt, geloven wij het alsof hij tegenwoordig was, en hiermede vertrouwen wij niet alleen dat de brieven goed zijn, maar ook dat de man waarachtig is en genegenheid tot ons heeft, waardoor ons hart naar Hem trekt ofschoon Hij verre van ons is. Aldus varen wij op tot Christus in een wolk des geloofs. Gelijk het was met Jakob, die hoewel hij bezwaarlijk kon geloven, nochtans zodra hij overreed was dat Jozef leefde, in zijn geest levendig werd, en reeds bij hem was, eer zijn lichaam daar was, zo is het met het geloof; de ziel gaat tot Christus, voordat onze lichamen en zielen tezamen onmiddellijk gemeenschap met Hem hebben.

De daad van het geloof

De daad van het geloof is met onze gehele ziel tot Christus komen. Hoewel de eerste daad des geloofs mij verenigt met Christus, in de levendmaking wordt de ziel door het geloof in Christus ingelijfd, zo verzekert ze nochtans niet dat Hij de mijne is, maar ze bestaat in een komen tot Hem met verzekering, en hierdoor wordt Hij de mijne. Matth. 11:28.

Het geloof ontvangt Christus, Die alles ten leven heeft gedaan voor de Zijnen. Het komt uit alles wat het heeft en doet tot Christus, om het leven te verkrijgen. Indien wij het waarachtige leven willen ontvangen, dan moeten wij uit onszelf gaan tot

Christus, om het in Hem te verkrijgen, Joh. 5:4 en Joh. 6:27 t/m 29. Dit komen, deze eigen beweging van de ziel tot Christus is geloof, de Geest van Christus beweegt en trekt de ziel, zij wordt daardoor gaande gemaakt en komt tot Christus, Joh. 6:63, 65.

De ziel van een arm, gewond, verloren en verootmoedigd zondaar kent somtijds Christus niet en dan roept zij uit als die in Hand. 2:37; Wat zal ik doen? Waar zal ik gaan? Soms durft zij niet, en kan zij niet, en heeft zij geen hart om zich op te wekken of te komen, daarom ziet zij op naar omhoog en verlangt vast en verzoekt van de Heere dat Hij haar wil trekken. Maar op andere tijden als de ziel treurt om het missen van de Heere, openbaar Zich de Heere aan haar met grote klaarheid, heerlijkheid en zoetheit in het hart van genade en vrede, waarop de ziel moet toetreden, Hem aangrijpen en uitroepen Rabbouni en zeggen, o Heere! Uw welbehagen is het dat zulk een klomp aarde, die zo onwaardig is, verwaardigd wordt, dat hem de rijkdommen van genade worden aangeboden, om hem te gebieden, ja te bidden om te komen en te nemen! Heere, zie ik kom. Dit is geloof. Joh. 6:35 toont dat tot Christus te komen en in Christus te geloven hetzelfde is. Zo tot Christus te komen, dat men zich dronken maakt in zijn volheid, is in Christus te geloven. Wij moeten komen tot God, gelovend dat Hij is, en een Beloner dergenen, die Hem zoeken. Hebr. 11:6. De Heere belooft het leven en de zaligheid aan hen, die komen, of aan degenen, die zich bekeren. Het is het oogmerk des Heeren al Zijn uitverkorenen onder de

vleugelen van Christus te vergaderen, Matth. 23:37. Efeze 1:9, 10.

Het komen tot Christus moet wel een komen tot Christus zijn met de ganse ziel. Let op de woorden in Spreuken 3:5; Hand. 8:37; Joël 2:12, 13; Jer. 29:13.

Christus is ons gehele hart waardig. Alles moet verkocht en verlaten. Zonder dit is uw komen geveinsd zegt Shepard. Zij bekeren zich niet tot Mij met hun ganse hart, maar valselijk spreekt de Heere, Jer. 3:10. Christus en zijn eigen begeerlijkheid aan te hangen, Christus en een hoogmoedig hart te hebben kan niet bestaan met een ongeveinsd geloof. In tijd van vrede tot uw wellusten te gaan en in tijd van nood tot Christus te vlieden, is een verdoemelijke huichelarij, aldus Shepard. Als uw geweten u ont-rust, dan zal Christus u stillen; en wanneer uw ongeregelde wil en begeerten u kwellen, gaat ge bij de wereld uw rust zoeken, en zo zijn uw harten verdeeld en u komt niet ganse-lijk en geheel om in Christus rust te vinden. De grote oorzaak van veel dorheid, de reden dat veler geloof hun geen goed doet, geen geest, geen leven, vrucht, vrede en kracht uit de Heere Jezus trekt, is, dat hun ganse ziel niet komt tot Christus.

Daarom keer weder met uw ganse ziel tot Christus, anders zal Hij u overgeven aan het goeddunken van uw hart. De vrouw, die de leidsman van haar jeugd verlaat en haar hart stelt op andere mannen als op haar eigen man is een overspeelster; hierom alleen zal men haar een scheidbrief geven.

(wordt vervolgd)

Katwijk aan Zee, Ds. J. Veenendaal.

pas uit het Woord? Dat geldt inderdaad wanneer wij "kennen" opvatten in die bijbelse zin van het Woord. Die kennis wordt gewerkt door Woord en Geest, dus door middel van de "bijzondere openbaring". Maar spreken wij over de "algemene Godskennis" van Romeinen 1:21 (God kennende) dan kunnen we m.i. deze volgorde rustig handhaven. En nu komt er een belangrijk gedeelte.

Deze openbaring Gods in de natuur is volgens Calvijn niet zaligmakend. De schepselen zijn als brandende lampen die de heerlijkheid van hun Maker weerspiegelen. Maar tevergeefs! Niet dat er wat aan die openbaring mankeerde maar vanwege onze natuurlijke blindheid. Pas wanneer we voorzien zijn van de bril van de Schrift en de ogen van het geloof leren we God pas echt kennen in Zijn algemene openbaring in de schepping.

Een praktische spits in de paragraaf over de algemene openbaring is het gedeelte over ontmoetingen met andersdenkenden.

In ontmoetingen met andersdenkenden moeten wij uitgaan van wat ons met hen verbindt. "Zij kunnen niet zeggen dat zij nooit niets van God gemerkt hebben" (62). De waarheidselementen in niet-christelijke godsdiensten of wereldbeschouwingen vormen weliswaar geen aanknopingspunt voor Gods genadewerk. Toch heeft God in Zijn algemene openbaring Zich niet aan de heidenen onbetuigd gelaten. Ieder mens heeft een religieus besef. Dat is van belang voor het leggen van contact. "Er is een gespreksbasis". Dat is heel wat anders dan te spreken van een zogenaamd "openbaringsuniversalisme", een theologisch concept dat vooral in de tweede helft van de twintigste eeuw zich heeft laten gelden. Wij worden immers in het Westen meer en meer geconfronteerd met de wereldgodsdiensten. In die confrontatie wordt door "christelijke" theologen ijverig gezocht naar waarheidselementen in niet-christelijke godsdiensten zoals Islam en Boeddhisme. Uitgangspunt is dat alle godsdiensten "wegen tot God" (60) zijn. Christus is overal aan het werk. Hij is de kosmische Christus! Vooral in de oecumenische beweging ziet men een moderne toepassing van de algemeenheid van de openbaring en het heil in Christus! De tendens is om de beslissende en normatieve betekenis van Christus in een samenleving waarin zoveel godsdiensten zich presenteren, op te geven.

Apeldoornse Dogmatiek (8)

We moeten echter niet vergeten dat Hij Die Zijn heerlijkheid openbaart in Zijn scheppingswerken ook de God van de genade is, van het heil aan Zijn volk bewezen. Terecht zegt de A.D. "De dichters van deze psalmen zijn gelovige Israëlieten, die hun God kennen uit Zijn heilsopenbaring en die Zijn werk overal herkennen, want het draagt het merk van Zijn grootheid en goedheid: (58).

Conclusie: Als Barth de algemene openbaring afwijst, doet hij geen recht aan de Heilige Schrift. Het is beter zich te conformeren aan artikel 2 van onze Nederlandse Geloofsbelijdenis: Dat wij God door twee middelen kennen. Ten eerste door de schepping,

onderhouding en regering van de gehele wereld. Ten tweede geeft Hij Zichzelf nog duidelijker en volkomener aan ons te kennen door Zijn heilig en goddelijk Woord. (in dit laatste geval spreekt de gereformeerde theologie van "bijzondere openbaring", waarover later nog meer)

Die "wij" van artikel 2 zijn volgens het oorspronkelijk opschrift boven de nederlandse Geloofsbelijdenis, de gelovigen in de Nederlanden. Met het oog daarop vraagt de A.D. zich af of het niet beter was geweest daarom de bijzondere openbaring, het Woord, eerst te vermelden en daarna de natuur. De gelovigen leert God toch niet eerst kennen uit de natuur en dan

Anders zou een "open dialoog" niet mogelijk zijn. Openlijk wordt ontkend dat God Zich uitputtend en uitsluitend in Christus tot zaligheid heeft geopend.

Heel terecht bewapent de A.D. zich met de Schrift tegen dit soort misvattingen omtrent de algemene openbaring. Er is immers volgens Handelingen 4:12 geen andere naam aan de mensen gegeven om zalig te worden dan de naam van Christus. Niemand komt tot de Vader dan door

Hem, aldus Johannes 14:6, anders gezegd: de vreemde godsdiensten bieden geen weg van ontkoming aan een "welverdiende straf". Hun kennen van God (Romeinen 1:21) is niet tot behoud. We stemmen van ganser harte in met de A.D. als er gezegd wordt "in de godsdiensten van de mensheid wordt eigenzinnig en eigenmachtig op de openbaring van Gods eeuwige kracht en goddelijkheid gereageerd" (61).

L.W. v.d. Meij.

Voor de jeugd

De Samaritaanse vrouw (17)

"Onze vaders hebben op deze berg aangebeden, en gijlieden zegt, dat te Jeruzalem de plaats is, waar men moet aanbidden. Jezus zeide tot haar: Vrouw, geloof Mij....."

Joh. 4:20, 21a

Beste jongelui,

We hebben de vraag besproken van de Samaritaanse vrouw, waar de Heere moet aangebeden worden: Te Jeruzalem of op de berg Gerizim.

Het is een oude vraag, die nog steeds actueel is. Waar moet men naar de kerk? Er zijn er zoveel. Allemaal "Gereformeerd". Allemaal verschillend. Waar moet ik nu eigenlijk wezen? Velen stellen die vraag helemaal niet meer. Zij keren de kerk de rug toe. Het argument is niet zelden, dat de kerken zelf eigenlijk het antwoord niet weten. Want een ieder erkent wel gebreken en weet op zijn manier ook nog wel weer pluspunten op te noemen. Ik ga daar maar niet op in. De kerkelijke leiders zijn menigmaal te wijs. Zij weten met moeilijke woorden hun standpunt wel te verdedigen. Het kerkpubliek is vaak te onkundig, om een juist oordeel te kunnen vormen. Een niet onvermaard prediker zei eens: De onkunde is onze grootste vijand. Hij had niet helemaal ongelijk. De praktijk leert het ons. Als er op de catechisatie geen wezenlijke belangstelling naar de zuivere leer der godzaligheid is, dan moet men er niet op rekenen dat dit zich in de toekomst niet wrekt. Wat men jong niet leert, haalt men, als men oud geworden is, niet meer in. Ik zou zeggen: Beste vrienden, neem hier nota van. Gedenk aan uw Schepper in de dagen van je jongelingschap, voor de kwade dagen komen, en de jaren naderen, van dewelke men zeggen zal: ik heb geen

lust in dezelve. Zie Pred. 12:1.

Waar moet men aanbidden? Waar moet men naar de kerk? In het antwoord op deze vraag, spelen vaal menselijke factoren een rol. Is de dominee een aardige man, dan is hij ook meestal goed, in de ogen van hen die hem aardig vinden. Gaat de aardigheid op de een of andere manier er af, dan gaat daarmee ook zijn "deugdzaamheid" verloren. Je hebt dan zo ongeveer dezelfde situatie, als die er eenmaal heerste in de gemeente te Corinthe. De één was van Paulus en de ander van Apollos en een derde was weer meer voor Cefas. Doch het was allemaal vleeselijk. Dat is niet geestelijk.

Het kerkvraagstuk is overigens geen eenvoudig vraagstuk. Het houdt de gemoederen danig in beweging. Te meer dat er tegenwoordig nog al naar eenheid wordt gestreefd. Persoonlijk heb ik daar niet zo'n moeite mee. "Ik geloof een heilige algemene Christelijke kerk." Wat is dat voor een kerk? Zo vraagt misschien deze of gene. Een ander zal het een onnozele vraag vinden, denkende dat iedereen dat toch wel weet. Vergis je niet. Want je zou er versteld van staan, als je ontdekte hoevelen het antwoord je zouden schuldig blijven. Over "onkunde" gesproken.

Het antwoord staat in de Heidelbergse Catechismus: "Dat de Zone Gods uit het ganse menselijke geslacht Zich een gemeente, tot het eeuwige leven uitverkoren, door Zijn Geest en Woord, in enigheid des waren geloofs, van den beginne der wereld tot aan het einde, vergadert, beschermt en onderhoudt; en dat ik daarvan een levend lidmaat ben, en eeuwig zal blijven."

Dat is een kerk zonder muren. Althans

"stenen muren". Want er staat toch een muur omheen. Het is een muur van vuur. De HEERE toch is een "vurige muur" rondom degenen die Hem vrezen.

Ik heb mij eens verstout en gezegd, dat een "ieder die lid is van de Christelijke Gereformeerde Kerk, naar de hemel gaat". Toen deze zin er uit was, voelde je de spanning rijzen. Want niemand geloofde dat eigenlijk. En dat dit dan uit mijn mond kwam, was de meesten helemaal een raadsel. Mogelijk begint menige lezer hier ook vraagtekens te zetten. Ik heb er echter een nadere uitleg aan gegeven. Voorop staat, dat niemand het mij kwalijk zal nemen, dat ik lid ben van de Christelijke Gereformeerde Kerk. Die heb ik lief. Ik ben daarin geboren, gedoopt, opgevoed en ik mag er nu een dienaar van zijn. Doch daarmee is natuurlijk het raadsel niet opgelost.

Het zit zo: Het woord "kerk" komt van een woord dat eigenlijk betekent: "Wat des Heeren is". De kerk is dus het eigendom des Heeren. En als je het eigendom des Heeren bent, dan ben je ook "gereformeerd". Dat wil zeggen dat je opnieuw gereformeerd bent, dat is wederom geboren. En degenen die wederom geboren zijn, zijn door een levend geloof Christus ingelijfd. Die zijn één met Hem. Want die de Heere aanhangt, die is één geest met Hem. Die zijn dus echt "Christelijk".

Nu hebben jullie allemaal wel eens van een "jaarboekje" gehoord. Elke kerk heeft er een. Dat zijn in verschillende opzichten nuttige dingen. Je kunt daaruit omtrent elke kerk heel veel te weten komen. Daar staan in die jaarboekjes twee soorten leden. Dat zijn doopleden en belijdende leden. Doch daar is ook nog een derde soort, en dat zijn de "belevende leden". Die staan niet allemaal met name genoemd in een jaarboekje, van welke kerk ook. De "belevende leden" staan geschreven in het "Boek des levens en des Lams". En dat wordt door God bijgehouden. Alleen de Heere kent degenen die de Zijnen zijn. Dat zijn de "ware" leden van de "Christelijke Gereformeerde Kerk". En die gaan allemaal naar de hemel. Een zodanig lid te zijn, zoals hierboven omschreven, wens ik al mijn lezers toe. Ik weet zeker, dat als men meer op deze dingen bedacht was, er minder strijd zou zijn, omtrent allereerste zaken, die het "wezen der zaak" niet raken. Men zou dan wel strijden. Namelijk de goede strijd des

geloofs. Dat is de geestelijke strijd, in de geestelijke wapenrusting, tegen de geestelijke boosheden in de lucht. Dat is de strijd tegen de duivel, de wereld en niet in het minst tegen onszelf. Als er over de wereld gesproken wordt, dan wordt daar natuurlijk niet mee bedoeld "de wereld als schepping van God", doch dan wordt er de boze, goddeloze wereld mee bedoeld, waarvan de "duivel" de overste genoemd wordt.

Kennen wij deze strijd? Dat is een zeer belangrijke vraag. "Deze strijd"! Dat is dus die geestelijke strijd. Dat is geen vleselijke strijd. Die is er genoeg. Doch daarin bedoelt men altijd zichzelf. Doch in de geestelijke strijd leert men God bedoelen. Zijn eer! Daar gaat het om. Daar is ook een rijke belofte aan verbonden. Want die Mij eren, zegt de HEERE, die zal Ik eren. Doch die Mij versmaden (dat is het tegendeel van eren), die zullen ligt geacht worden. Die wettiglijk strijden, dat is met een vrije en goede consciëntie strijden, die zullen ook wettig worden gekroond.

Wij steken het hoofd omhoog, en zullen d'eerkroon dragen;

Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen.

Geweldig! Als dat waar mag zijn in jullie jonge leven. Je bent er ook trouwens nooit te oud voor, hoewel de jeugd de beste tijd is.

Ik ontmoette eens een oude vrouw, die mij vertelde dat ze om de wereld niets meer gaf. Ik zei dit gaarne te geloven. Want als je oud bent, dan geeft de wereld ook niet zo veel meer om je. Dan kom je aan de kant te staan. De duivel heeft graag jonge mensen. God ook!!! Daarom staat er zo menigmaal in de Bijbel: "Mijn zoon, geef Mij uw hart". Wie vroeg bekeerd wordt, wordt voor veel kwaad bewaard. Al zullen juist degenen die vroeg bekeerd worden, veel kwaad bij zichzelf gaan ontdekken. Want als door genade de "goede keus" mag worden gedaan, dan krijg je in het leven alles tegen. Dan kan de strijd niet uitblijven. Dan kom je er achter dat lichamelijke oefening (gymnastiek) staat er letterlijk, tot weinig nut is. Terwijl de Godzaligheid tot alle dingen nut is. Want daar is de belofte aan verbonden, voor dit en voor het toekomstige leven. Paulus zegt daarom tegen zijn jeugdige zoon (geestelijk) Timotheüs: Oefen uzelf (weer dat woord gymnastiek), tot Godzaligheid. Dat houdt dus in dat je als een geestelijke strijder elke dag

oefenen moet, om de geestelijke wapenrusting te hanteren. Zoek hem maar op in het wapenarsenaal: Galaten 6. Alleen dan zul je staande kunnen blijven in deze "boze tijd". De overwinning is dan verzekerd door Hem, die gezegd heeft: "Vreest niet, want Ik ben met u, al de dagen, tot aan de voleinding der wereld."

Ik wens jullie veel sterkte in de strijd. Jullie vriend

Ds. H.C. v.d. Ent.

In gesprek met Comrie (8)

Kunt u mij zeggen welke weg ik moet in slaan om met Christus verenigd te worden?

Dat zal ik u zeggen: Sta naar een diepe overtuiging dat u nog niet met Jezus verenigd bent. Leg uw ziel open voor de overtuiging van de Heilige Geest. Wees nooit tevreden, totdat u van alles ontbloot wordt en alle drogredenen u ontnomen worden. Wees bovendien bevreesd, als u enige overtuigingen hebt, dat ze niet overgaan, of dat u uw vermaak zoekt in enige gestalten of weekheid van uw hart. Want een gestalte is Jezus Zelf nog niet. Houd vervolgens in uw gebeden bij God aan om licht in het Evangelie te ontvangen en vraag of God Zelf u door Zijn Geest wil roepen. Laat u er tenslotte van overtuigen dat, zult u zich ooit met Jezus verenigen, er enige ontdekking van Christus aan uw ziel vooraf moet gaan. Dit zal u voor bedrog bewaren.

Welke bezwaren kunnen er zijn tegen de vereniging met Christus?

Sommigen verlangen met hun ziel om met Jezus verenigd te worden. Maar de een zegt, ik ben zo gering, zo nietig en onwaardig dat ik niet durf.

Maar daartoe is Hij juist gekomen om de alleronwaardigste in zichzelf zalig te maken en te verlossen.

Een ander zegt weer: Ik wil mij wel met Hem verenigen, maar ik twijfel of Hij mij wel in zo'n nauwe gemeenschap met Hem wil aannemen.

Dan zeg ik: O ja, Hij is duizendmaal gewilliger dan u. Daarvan verzekert Hij u door Zijn Woord. Die tot Hem komt, zal Hij geenszins uitwerpen. Hij verzekert u van Zijn gewilligheid door Zijn eed en door de tranen die Hij stort over uw onwilligheid.

Weer een ander zegt: Mijn zonden en schulden zijn zo groot en zwaar dat ik

voor Hem zou moeten beven in plaats van tot Hem te komen.

Man antwoord is dan: Laten die zonden als scharlaken zijn, Hij wil ze om Zijns Naams wil uitdelgen.

Nog een bezwaar: Ik wil mij wel met Hem verenigen, maar ik ben zo onmachtig.

Maar is Hij dan niet de Machtige Jakobs, een Heiland, om de zwakken kracht te geven en de sterkte te vermenigvuldigen bij hen, die geen krachten hebben?

En tenslotte zou iemand nog kunnen zeggen: Alles goed en wel, maar ik mis de juiste gestalte, mijn hart is als een steen.

Dan zeg ik: Laat dit zo zijn, maar waar kunt u het krijgen? Heeft Hij niet beloofd het stenen hart weg te nemen?

Daarom, overtuigde zondaar, roep ik u als een gezant van Christus toe: Komt, want de Brudegom zegt, da die wil, kome en dat hij neme van het water des levens om niet!

L.W. v.d. Meij.

Kerkhistorische lezingen Lunteren 1993

In vervolg op de lezingen van vorig jaar worden onder auspiciën van het organiserend comité van de "Haamstede-conferentie" (voor predikanten uit de gereformeerde gezindte), zo de Heere wil, op de vier donderdagen van de maand juni een viertal lezingen gehouden in de Hervormde Oude Kerk te Lunteren. Deze lezingen zijn voor iedereen toegankelijk. Ze zijn opgezet om een breed publiek kennis te laten maken met de rijke historie, inhoud en boodschap van het Engelse Puritanisme en daarmee verwante predikanten (te vergelijken met de Nadere Reformatie in Nederland). In de lezingen worden een viertal personen o.a. aan de hand van hun werken wat dichterbij gebracht. Gekozen is voor personen die door de Heere zijn gebruikt om veel voor de Kerk te mogen betekenen en wier werk mocht bijdragen tot opwekkingen die plaats vonden. Opnieuw worden deze grote zegeningen Gods in de historie doorgegeven vanuit het diepe verlangen naar en de overtuiging van de noodzaak tot deze daden des Heeren ook in deze tijd. Van harte hopen wij dan ook dat de Heere deze lezingen wil zegenen,

opdat het verlangen naar een opwekking in deze tijd mag worden versterkt en verbreed. Hierom zal in de gebeden worden gevraagd.

De volgende lezingen worden D.V. gehouden:

3 juni: Ds. P. den Butter, Chr. Geref. predikant te Driebergen: "John Knox".

10 juni: Ds. A. Baars, Chr. Geref. predikant te Middelharnis: "Jonathan Edwards".

17 juni: Ds. C. Harinck, pred. van de Geref. Gem. te Houten: "William Gunthrie".

24 juni: Ds. K. ten Klooster, Herv. predikant te Putten: "John Charles Ryle".

De aanvang van deze bijeenkomsten is om 19.45 uur. De opbrengst van de kollekte, na aftrek van de gemaakte kosten, zal worden bestemd voor de Stichting WOORD EN DAAD.

Ga je studeren? Word dan lid van de CSFR!

De C.S.F.R. (Civitas Studiosorum in Fundamento Reformato) is een christelijke studentenvereniging, die als basis De Bijbel en de Drie Formulieren van Enigheid heeft. Het is een landelijke vereniging, die in zeven plaatsen (Amsterdam, Delft, Groningen, Leiden, Rotterdam, Utrecht en Wageningen) een dispuut (een soort afdeling) heeft.

Binnen deze disputen vinden ook de meeste activiteiten plaats. Als CSFR-lid bezoek je een Bijbelkring, waar een gedeelte uit de Bijbel besproken wordt. Verder kun je kiezen uit diverse studiekringen, waar onderwerpen uit o.a. de Kerkgeschiedenis, filosofie, wetenschap, literatuur e.d. aan bod komen.

Ook worden er lezingen over uiteenlopende onderwerpen gehouden door leden of gastsprekers.

Naast deze wat meer in de studiesfeer gelegen aspecten, wordt ook de gezelligheid zeker niet uit het oog verloren. Zo worden er weekends en conferenties georganiseerd, waar de onderlinge banden extra aangehaald kunnen worden.

Doe (vrijblijvend) mee aan de introductieweek van het dispuut in de stad waar je gaat studeren. Je maakt dan kennis met de leden, die je wegwijs maken binnen de CSFR en de desbe-

treffende stad. Wil je meer informatie! Bel of schrijf dan naar:

Teunis van Kooten
Julianalaan 1
3417 GJ Amersfoort
Tel. 03484-1060.

Vereniging "Protestants Neder- land"

D.V. 12 juni a.s. zal de Vereniging Protestants Nederland een openbare bijeenkomst houden. Op deze bijeenkomst zal spreken prof. dr. W.H. Velema over "Rome en reformatie in een ontkerstend Europa". De bijeenkomst wordt gehouden in Restaurant Engels, Stationsplein 45, Rotterdam (Ingang A van het Groothandelsgebouw, naast het NS-station, zaal 2002/2003). De aanvang is 14.00 uur. De bijeenkomst is voor iedereen toegankelijk. De vereniging bestaat dit jaar 70 jaar en wil de kennis van de 16e eeuwse reformatie verdiepen en actualiseren en geeft daarbij voorlichting over het historische en hedendaagse onderscheid tussen rooms-katholicisme en protestantisme.

Psalm 119 vers 87 (berijmd)

De kerkeraad van de Christelijke gereformeerde kerk van Middelharnis nam met ontroering kennis van het overlijden van zijn oud-ambtsbroeder

JAN CORNELIS SPRONG

op 88-jarige leeftijd.

Gedurende de jaren 1942 tot en met 1962 diende hij onze gemeente in het ambt van ouderling. Wij gedenken hem met dankbaarheid.

De HEERE trooste de kinderen die zich binnen korte tijd zowel hun moeder als hun vader zagen ontvallen.

*Namens de kerkeraad,
Ds. A. Baars, voorzitter.
J.M.J. Kieviet, scriba.*

Middelharnis, 26 mei 1993.

Gevraagd

De commissie AV (AudioVisie) van het LCJ is op zoek naar een goed werkende

bandrecorder

om te gebruiken bij het samenstellen van een geluidsband voor klankdia-series of klankbeelden. De bandrecorder dient te beschikken over 3 snelheden (4.75/9.5/19 cm).

We zien uit naar een reactie, misschien heeft u ook nog wel zo'n ongebruikt apparaat staan. Neemt u dan gerust contact op met dhr. H. Mulder, tel. 05277-3687.

Bemiddeling Kraam- en Gezinszorg Meijer (B.K.G.M.)

Reeds velen maakten gebruik van de bemiddeling voor Kraam- en/of Gezinszorg.

Heeft u Kraam- of Gezinszorg nodig en u bezit geen TV, bel dan gerust.

Bemiddeling Kraam- en Gezinszorg Meijer

Telefoon 02943 - 1145, mevr. J. Meijer.

STUDIUM GENERALE

In het kader van Studium Generale organiseren we op D.V. zaterdag 12 juni 1993 een studiedag naar aanleiding van de dissertatie van

dr. J. Zwemer:
"In conflict met de cultuur"

De bevindelijk gereformeerde en de Nederlandse samenleving in het midden van de twintigste eeuw.

Dr. J. Zwemer zal een referaat houden. Twee co-referenten resp. ds. M. Golverdingen en mr. G. Hoidijk zullen op de publikatie reageren. Daarna is er een forumbespreking met de inleiders.

Datum: 12 juni 1993
Tijd: 09.30 - 14.15 uur
Plaats: Chr. Hogeschool De Driestar te Gouda
Kosten: f 25,- (inclusief koffie en lunchpakket)

Voor inlichtingen en aanmeldingen kunt u contact op nemen met:

CHRISTELIJKE HOGESCHOOL DE DRIESTAR

opleidingsinstituut voor onderwijsgeevenden op
reformatische grondslag
Bleulandweg 492, Postbus 368, 2800 AJ Gouda
Telefoon 01820-74700

Voor AL uw:
boeken - bijbels - CD's
kantoorartikelen

Uw adres:

BOEKHUIS het KOMPAS
SCHERPENZEEL

Dorpsstraat 164, 03497-4355

Vakantie op Texel

Gezelligheid, rust, activiteit, ontspanning...
U vindt het allemaal op Texel.
Bel ons en reserveer een bungalow of sta-
caravan voor uw vakantie in eigen sfeer!

vakantieoord
De Verrassing
Oosterend, 02220-18391

*brood
en vis*

MEDISCHE NOOD!!

In Zuid-West China

Vanuit de bergdorpen van de Lahu, Wa en Dai-stammen in Zuid-West China is de zeer dringende vraag gekomen om medische klinieken. In deze omgeving is geen enkele medische zorg. Christen artsen willen daar gaan werken.

Deze kliniekjes zullen worden gebouwd in plaatsen waar de huis-gemeenten samenkomen. Ze kunnen dan fungeren als kleine zendingsposten.

De bouw en inrichting van een kliniek kost f 50.000.-. Kunnen we met uw hulp 3 kliniekjes bouwen? De bergbewoners zien met grote belangstelling uit naar uw antwoord.

ONTVANGEN: f 140.500.-

NOG NODIG: f 9.500.-

Postgiro 31 55 32
Stichting "Bonisa-Zending"

Schoolstraat 17, 2161 HB Lisse, of op rek. 33.65.54.613 van Rabobank te Lisse, t.n.v. Stichting BONISA-zending. Gironr. van de Rabobank 163525.

Lezingen en informatie met of zonder dia's voor verenigingen en scholen kunt u aanvragen bij dhr. T. Schultink, tel. 05270-15063, Donaustraat 5, 8303 WL Emmeloord.

LEDENADMINISTRATIE

MELITE

speciaal voor kerken

Gezinskaarten

Gemeentegids

Automatisch jaaroverzicht

Vraag inlichtingen of demonstraties

ARCHIPEL INFORMATICA bv

Programmatuur voor kerk, vereniging en pastorie

Plesmanstraat 64

Postbus 884, 3900 AW Veenendaal,
tel. 08385-11889

VOOR BIJBELS
IN STATENVERTALING

*Bijbels in
handzaam
formaat*

Stevig gebonden, formaat 10 x 16 cm.
Achterin tien landkaartjes in kleurendruk
en een verklarende woordenlijst met 350
moeilijke woorden uit de Statenvertaling.

S20 zonder Psalmen en
Formulieren f 25,00

S21 met Psalmen en
Formulieren f 31,00

(voor scholen geldt een kortingsregeling)

In de boekhandel verkrijgbaar en in onze bijbeldepots.
Een uitgebreide folder wordt u op verzoek toegezonden.
Bestellingen zonder postzegel naar:

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING

Antwoorder. 2809, 4140 WB Leerdam, tel. 03451-10155

**INDIA
heeft het
levend
water van
het
Woord
nodig!**

Deze Indiase heeft water gehaald uit een put. Wij mogen hen de Bijbel aanbieden, de bron van het levend water.

**Hoeveel Bijbels
geeft u aan
India?
(4,50 per stuk)**

**Postgiro van De
Bijbel in elk
Huis 50789 te
Maassluis.**

**STICHTING
"DE BIJBEL IN ELK HUIS"**

Postbank giro 50789
Amrobank 44.30.64.415
Postbus 421
3140 AK Maassluis

**buro voor architectuur en ruimtelijke ordening
d. vroegindewij b.v., architect BNA**

Een dynamisch buro dat opdrachten ontwerpt en uitwerkt middels geavanceerde tekencomputers; alle overige werkzaamheden zijn eveneens geautomatiseerd.

Het buro heeft een zeer uitgebreid en gevarieerd opdrachtenpakket in:

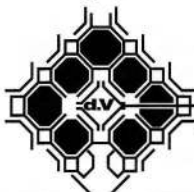
* Utiliteitsprojecten

- kantoren
- scholen
- kerken
- bedrijvenparken
- sociale werkplaatsen
- multi-funktionele gebouwen

* Woningbouw zoals:

- gesubsidieerde
(premie A - woningwet)
- bungalows - 2 onder 1 kap
- renovatie

in de regio, elders in Nederland, alsmede daarbuiten.

**buro voor architectuur en ruimtelijke ordening
d. vroegindewij b.v., architect bna reg. nr. 1.890126.262**

**oosthavendijk 46
postbus 82**

**3241 lk middelharnis
3240 ab middelharnis**

**tel. 01870-85800
fax 01870-86910**